

# **Březolupský hřbitov**

## **1. Úvod:**

Další historické povídání jsem si tentokrát připravil o místě, které bývá někdy nazýváno číslem posledním, místním hřbitově. Většina obyvatel naší vesnice zde má hroby svých rodin a někdo častěji, jiný jen někdy zde vzpomínáme na své předky.

## **2. Založení hřbitova:**

Náš hřbitov byl zcela určitě založen nejdříve při vzniku tzv. lokální kuracie roku 1787, která byla 12.4.1857 povýšena na samostatnou farnost. První zápisy v matrice č. 11414 zemřelých římskokatolické farnosti Březolupy jsou zapsány v měsíci červnu roku 1788. Prvním zapsaným byl Martin, syn Jiřího Fuska z č. 46, který zemřel ve věku 6 let a 5 měsíců, jestli byl i prvním pohřbeným na našem hřbitově jsem zatím nezjistil, ale není to moc pravděpodobné. Do té doby byla naše vesnice součástí farnosti Bílovice spolu s dalšími devíti obcemi v okolí, a zemřelí byly pochováni na hřbitově v Bílovicích.

O založení farnosti Březolupy se zasloužil Ferdinand, svobodný pán z Lonqueval, který byl olomouckým děkanem. Ten zakoupil panství Březolupy roku 1756 a držel ho dalších 32 let. V této době byly Březolupy, Svárov a Zlámanec vyjmuty z farnosti v Bílovicích. Součástí nové farnosti se stala i obec Šarov (současné Šarovy) do té doby patřící k Malenovicím.

## **3. Stará část:**

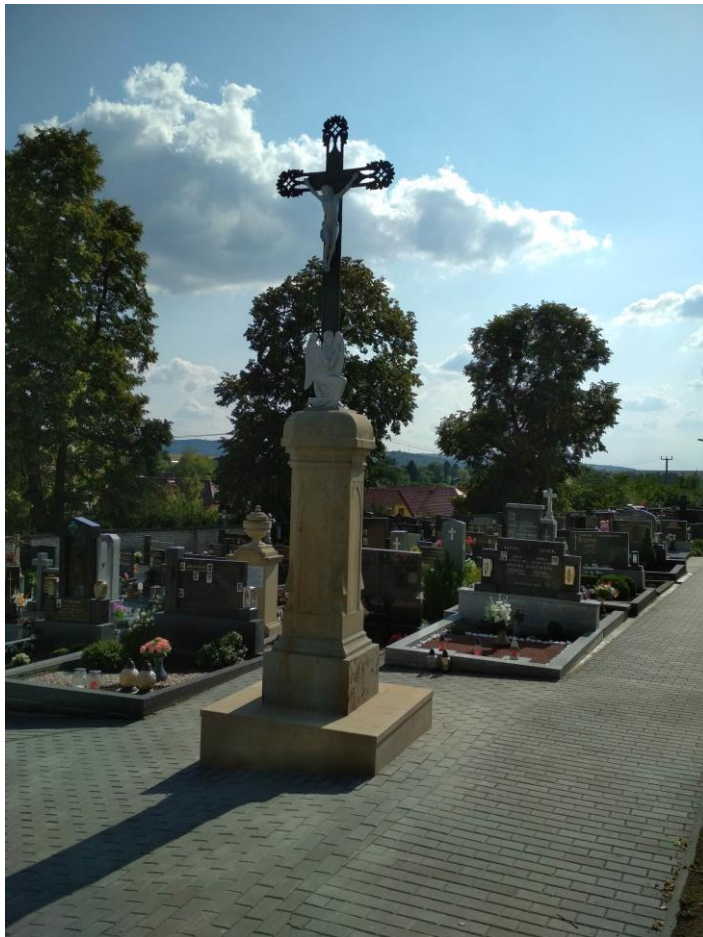
Pravděpodobně ještě několik dalších let po roce 1788 pohřbívali někteří občané Březolup své zemřelé v Bílovicích, protože tam měli své přímé předky. Přesné data pohřbení, jména zemřelých a místa hrobů byla evidována ve hřbitovní knize, která se nám z dřívější doby bohužel nedochovala.

Je však jisté, že v listopadu 1813 byl na hřbitově pohřben tehdejší hejtman Uherskohradištského kraje a majitel panství Březolupy Jan Jindřich z Holle. Ten zemřel v Uh. Hradišti 19.11. ve věku 44 let. Je jediným z vlastníků Březolup, který je pochován na místním hřbitově o čemž svědčí zápis v matriční knize zemřelých ze dne 21.11.1813. Na jeho hrobě byl postaven pískovcový náhrobek, který zde stál až do osmdesátých let dvacátého století. Současný pomník, který byl instalován na hřbitov v létě roku 2015, sice není úplně přesnou kopií původního, ale snahou bylo udělat náhrobek co nejpřesněji podle dochovaných fotek.

Dalším důkazem existence hřbitova je jeho zobrazení na mapě Stablního katastru z roku 1828.

Dalším významným objektem na hřbitově je ocelový kříž s Ježíšem Kristem a andělem, který je osazen do pískovcového podstavce. Tento byl postaven L.P. 1885, podle letopočtu, který je vytesán do kamene na jedné ze stran a je tedy již přes stotřicet let dominantou hřbitova.

Tento kříž téměř určitě nahradil původní kříž dřevěný. První z nich, s velkou pravděpodobností taktéž dřevěný, byl osazen při vysvěcení této tohoto místa při jeho založení. Je možné, že to bylo již stejný den, jako byl vysvěcen kostel, a to 11.7.1802. Kamenný kříž byl od doby svého vzniku již několikrát (lépe či méně zdařile) opravován, nebo restaurován, naposledy letos v létě.



*Fotka kříže po jeho restaurování*

Původně byli zemřelí pohřbíváni v okolí kostela, kde byly i první hřbitovy. Některé pak byly přestěhovány, často z důvodu jeho malé kapacity na jiná místa, jiné zůstaly na svém místě do dnešních dnů. Což je případ starých farností, jako jsou Bílovice, Tečovice, Pozlovice a jiné.

V případě hřbitovů nových byly tyto již vždy zakládány na kraji vesnice, nebo i kus za ní. Samozřejmě je pak v některých případech, stejně jako u nás vesnice postupem času částečně, nebo zcela obklopila.

Každý hřbitov byl obklopen plotem, nebo zdí. První případ byl z finančních důvodů běžnějším a i náš hřbitov byl až do roku 1947 ohrazen nižší zídkou a dříve pravděpodobně pouze dřevěným plotem.

V lednu roku 1947 byly zpracován plán na zřízení ohradní zdi hřbitova, který se nám uchoval v obecním archívu, který je zajímavý jeho členěním. Všechny hlavní chodníky měly být široké 2,5m. V první třetině od vjezdu na hřbitov z části „Kopec“ až po chodník k dolní bráně měli být po obou stranách hlavního chodníku dětské hroby velikosti hrobových míst 1,3 x 0,75m s uličkami mezi hroby 1,0m. V části za křížem byly situovány hroby pro dospělé velikosti 2,25m x 1,3m, dvě řady hrobů měli být obráceny k sobě pomníky, uličky mezi řadami byly šířky 1,3m. U dolní zdi bylo vyhrazeno místo pro 20 rodinných hrodek rozměrů 2,5 x 1,62m, vedle hrodek u márnice pak 3 hroby pro sebevrahy a u tehdejší koncové zdi podél márnice i 9 hrobů pro jinověrce.

V té době se ještě pravděpodobně neuvažovalo s rámy hrobů, ale pouze pomníky, nebo jen kříži leckdy pouze dřevěnými. Při pohledu na současné rozmístění hrobů v této části hřbitova je jasné, že se někdy stala chyba, protože je jasné, že uličky mezi hroby šířky někdy jenom 20cm asi nejsou úplně ideální.

V této části hřbitova (v blízkosti kříže) byla v květnu roku 1945 pohřbena těla rumunských vojáků, kteří zemřeli v naší vesnici na konci II. světové války. Hroby byly podle pamětníků označeny dřevěnými kříži a jména napsána černou barvou. Ve dnech 13. a 14. prosince 1951 byla těla exhumována a ostatky vojáku převezeny na Ústřední hřbitov města Brna, kde byly uloženy do společného hrobu vojáků Rumunské královské armády. Jejich jména jsou vytesána na památníku, který je umístěn u Březolupského kostela.

#### **4. Rozšíření hřbitova:**

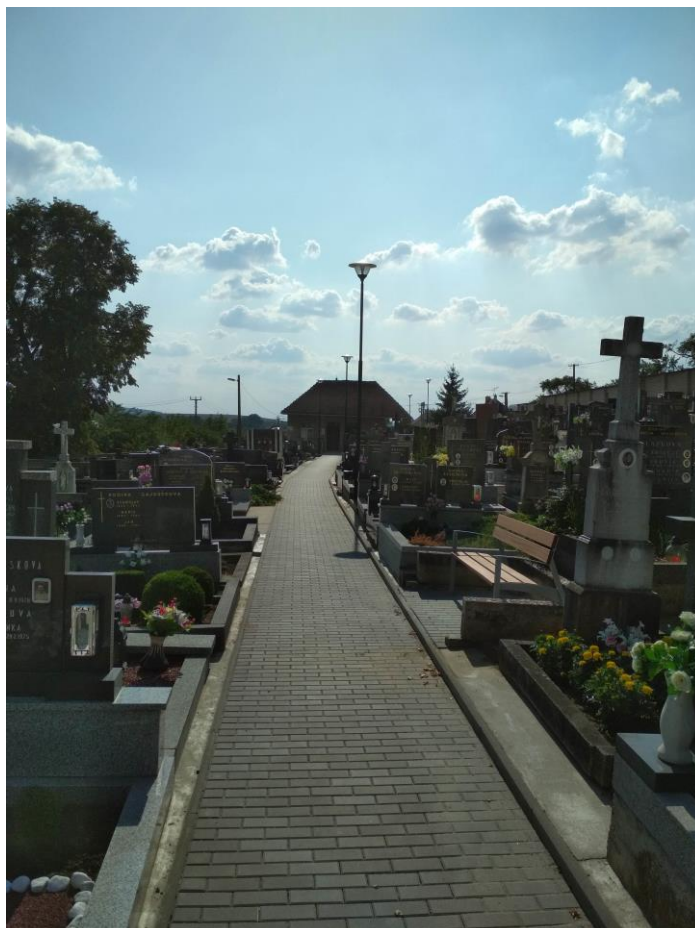
V průběhu roku 1969 byl zpracován projekt na rozšíření hřbitova o plochu 55 x 24m v části za márnicí, čímž se hřbitov rozrostl na současnou velikost 3880 m<sup>2</sup>. Vlastní práce proběhly svépomocí v tzv. „Akci Z“ v následujících letech a byly dokončeny v první polovině roku 1976, o čemž svědčí dochovaný zápis z kolaudačního řízení dne 11.5.1976.

V této nové části hřbitova byl chodník šířky 1,5m, hrobová místa 2,0 x 2,5m (u horní zdi 1,2 x 2,5m) a uličky mezi nimi v podélném směru 30cm a příčném 80cm. U dolní zdi jsou vytvořena místa pro uložení urn. V této části se již podařilo projektovaný stav dodržet a přístup ke hrobům je bez větších problémů.

#### **5. Současný stav**

V současné době jsou hroby evidovány na obecním úřadě na základě nájemních smluv s občany nejen naší obce. Celkem je na hřbitově 648 hrobových míst různých velikostí od dvouhrobů přes jednohroby až po urnová místa.

Ve staré části se nachází docela velké množství hrobů, které jsou bez nájemce a většinou prázdné. Jde o hroby občanů Zlámance, kteří si ostatky svých příbuzných odvezly na nový hřbitov založený v roce 2000, případně hroby lidí jejichž potomci vymřely, nebo se odstěhovali. V nové části je taky ještě několik prázdných hrobů, takže v nejbližší době nebude nutné hřbitov nijak kapacitně upravovat.



*Fotky chodníků a osvětlení po rekonstrukci v letošním roce*

Obec Březolupy získala v letošním roce dvě dotace na zlepšení stavu hřbitova. První na rekonstrukci chodníků a mobiliáře (práce jsou již dokončeny) s využitím dotace Ministerstva zemědělství ČR. Druhá dotace na statické zajištění zdi hřbitova (je právě teď realizována) s využitím dotace Programu obnovy venkova Zlínského kraje. Záměrem obce je v nejbližších letech ještě získání dotace na opravu márnice a prostoru v jejím okolí.

## **6. Závěr:**

Závěrem tohoto článku již pouze připomenu, že bez existence svých předků, z nichž větší, či menší část leží na našem hřbitově, by si nikdo z nás nemohl přečíst tento článek. A ruku na srdce víme, kde mají hrob naši praprarodiče? Jak často se zastavíme u hrobů našich dědů a babiček? Proto až někdy půjdete kolem hřbitova, zajděte tam a zkuste na ně zavzpomínat.

Na webových stránkách obce: [www.brezolupy.cz](http://www.brezolupy.cz) jsou všechny moje články s historickou tematikou uloženy v záložce HISTORIE. Pomalu jich přibývá a je možné si je na tomto místě kdykoliv přečíst.

Dne 18. 8. 2018 zpracoval ing. Radek Berečka, kronikář obce Březolupy